

Tilapioneerit -projektikurssi tilapäiskäyttöjen yhteiskehittämisestä Malmin lentokentällä keväällä 2017

Hakemus Malmin lentokentän väliaikaiskäytölle

Tämä hakemus koskee Tilapioneerit -projektia, joka on Helsingin yliopiston, kulttuurituotantoryhmä Viallisten sekä Helsingin kaupungin kiinteistöviraston tilakeskuksen yhteinen projekti.

Toiminnan kuvaus

Tilapioneerit on projekti, joka käynnistää ja tutkii tilapäiskäyttöjä vajaakäyttöisissä tai käyttötarkoituksiltaan muuttuvissa rakennuksissa eri puolilla pääkaupunkiseutua (ks. <http://www.tilapioneerit.fi>). Projekti järjestää Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston opiskelijoille suunnatun monitieteisen projektikurssin, jonka puitteissa Malmin lentokentällä yhteiskehitetään ja testataan tilapäiskäyttöjä. Suunnitelmana on toimia lentokenttäalueella kuukauden ajan helmi-maaliskuussa tai huhti-toukokuussa 2017. Toiminta lentokentällä koostuu työpajoista, luennoista, yhteiskehittelyn tuloksena syntyvistä kulttuuri- ja palvelukokeiluista sekä yleisötapahtumasta. Tilapioneerien tavoitteena on kehittää Malmin lentokentällä tilapäiskäyttöjä paikallisia aloitteita ja projektin aikana muodostettua toimijaverkostoa hyödyntäen.

Tilapioneerit Malmi on jatkoa nelivuotiselle tilapäiskäyttöjä aluekehittämisessä tutkineelle ja toteuttaneelle hankkeelle. Tilapioneerit on toiminut yhteistyössä Helsingin kaupungin kiinteistöviraston, elinkeino-osaston, kulttuurikeskuksen, nuorisoasiainkeskuksen, sekä lukuisten yhdistysten, yritysten ja paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Viimeisimpänä projektina tilapäiskäyttöjä pilotoitiin Helsingissä Marian sairaalassa, joka oli ajankohtainen Startup Hub Marian valmistelun takia. Projektin aikana Marian sairaalan rakennus 5:ssä vieraili n. 1800 ihmistä ja alue sai runsaasti medianäkyvyyttä. Marian sairaalassa testatut käytöt jatkuivat rakennuksessa vielä Tilapioneerit -projektin päätyttyä. Aikaisempina vuosina Tilapioneerit kehitti tilapäiskäyttöjä Maunulan lähiössä, Jätkäsaaren L3-makasiinissa ja Suvilahden Kattilahallissa.

Tilapioneerit-projektin toiminta Malmin lentokentällä koostuu kolmesta eri vaiheesta. Toiminta kenttäalueella tapahtuu osana Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston opiskelijoille suunnattua Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitoksen projektikurssia. Kurssin opettajat ja opiskelijat muodostavat n. 30 hengen projektiryhmän. Ensimmäisessä vaiheessa selvitämme haastatteluin ja paikkatietoanalyysin sellaisia paikallisia tarpeita, joihin Malmin lentokentän tilapäiskäytöt voivat vastata ja joiden pohjalta voidaan ideoida pilotoitavia käyttöjä kohteessa. Tarpeiden selvitys, taustatutkimus ja verkostojen luominen alueella käynnistyvät jo ennen tilan vuokrausta alueella.

Toisessa vaiheessa yhteiskehitämme Malmin kentälle tilapäiskäyttökonsepteja työpajoissa, joihin osallistuu projektikurssiryhmän ohella kentän nykyisiä toimijoita, tilojen tulevia lyhytaikaisia vuokralaisia, kenttäalueen ympäristön asukkaita, kulttuuritoimijoita, yrittäjiä sekä muita paikallisia toimijoita ja hallinnon edustajia. Työpajojen tavoitteena on paitsi ideoida pilotoitavia tilapäiskäyttöjä ja Tilapioneerit-projektin yleisötapahtumaa, myös vahvistaa Malmin lentokentän toimijaverkostoa ja heidän toimintaansa.

Kolmannessa vaiheessa testaamme Malmin kentän tilapäiskäyttöjä työpajoissa muodostettujen konseptien pohjalta. Käytöt voivat olla esimerkiksi kaupunkikulttuuria, taidetta ja harrastustoimintaa, uusia työskentelytapoja tai palveluita. Lyhyet ja kevyet tilapäiskäyttökokeilut tarjoavat kaupunkilaisille matalan kynnyksen kokeilla toimintaideoita ja vierailia käyttötarkoituksiltaan muuttuvalla Malmin lentokentällä.

Tilapäiskäyttökonsepteja voidaan testata esimerkiksi terminaalirakennuksesta vuokratusta toimistotilassa tai muussa soveltuvassa tilassa kenttäalueella. Lyhytaikaisten pienempien pop-up -kokeilujen lisäksi projektin aikana kehitettyjä tilapäiskäyttökonsepteja testataan kaikille avoimessa kaupunkitapahtumassa esimerkiksi terminaalirakennuksessa ja sen piha-alueella.

Lopuksi projektin aikana saadut tutkimustulokset, työpajojen anti sekä prosessin aikana kehitetyt ja testatut konsepti-ideat raportoidaan. Raportissa arvioidaan alueen tilapäiskäyttöpotentiaalia testattujen konseptien pohjalta sekä projektin muita vaikutuksia.

Alustava toimintasuunnitelma

Projekti ajoittuu hetkeen, jolloin Malmin lentokentällä on sekä uusia että vanhoja toimijoita ja alueen käyttötarkoitus on hitaasti muuttumassa. Projektin ideana on vahvistaa ja määritellä uudelleen Malmin lentokentän identiteettiä ja toimia osana monipuolista joukkoa, joka elävöittää aluetta asuinrakentamista edeltävässä tilapäiskäyttövaiheessa. Projektin ajankohtaan vaikuttavat Helsingin yliopiston opetusperiodit, joiden pohjalta esitämme kahta aikatauluvaihtoehtoa (ks. Taulukko 1).

Taulukko 1. Projektin aikataulu

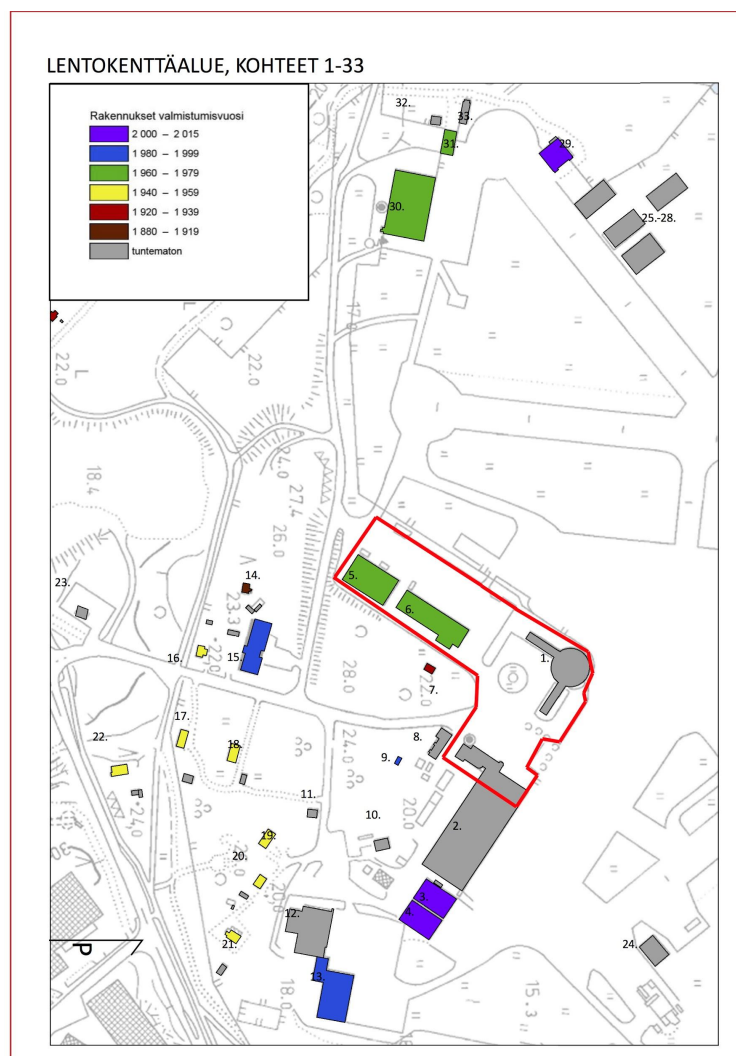
Vaihtoehto 1 (opetus- periodi III)	Vaihtoehto 2 (opetus- periodi IV)	
Marras- joulukuu 2016	Marras- joulukuu 2016	Ennakkotuotanto Projektin suunnittelu yhteistyökumppaneiden kanssa: alueen ja tilan valinta
Tammikuu 2017	Helmi- maaliskuu 2017	1. Projektikurssin ennakkotuotanto ja markkinointi, opiskelijoiden ennakkotehtävät. Tarpeiden selvittäminen, taustatutkimus ja verkoston luominen Malmilla. Haastatellaan asukkaiden, kaupungin virastojen, ns. tilapioneerien (henkilöt, yhteisöt, pienyritykset, jotka pyrkivät käynnistämään alueella väliaikaista toimintaa, esim. kulttuuri- yms. pop-up-projektit) ja mahdollisten muiden toimijoiden edustajia.
Helmi- maaliskuu 2017	Huhti- toukokuu 2017	Toiminta Malmin kentällä, vaihtoehto 1: esim. 8.2.- 8.3.2017 tai vaihtoehto 2: esim. 10.4.-10.5.2017. Projektikurssi käynnistyy (kontaktiopetus) 2. Tilapäiskäyttökonseptien yhteiskehittäminen työpajoissa, joihin osallistuu projektikurssiryhmän ohella kentän nykyisiä toimijoita, tilojen tulevia lyhytaikaisia vuokralaisia, kenttäalueen ympäristön asukkaita, kulttuuritoimijoita, yrittäjiä sekä muita paikallisia toimijoita ja hallinnon edustajia. 3. Testaamme Malmin kentän tilapäiskäyttöjä työpajoissa muodostettujen konseptien pohjalta lyhytaikaisissa kokeiluissa ja projektikurssin järjestämässä kaikille avoimessa kaupunkitapahtumassa kentän alueella. Käytöt voivat olla esimerkiksi kaupunkikulttuuria, taidetta ja harrastustoimintaa, uusia työskentelytapoja tai palveluita.
Maalis- huhtikuu 2017	Toukokuu 2017	Jälkituotanto Analysoidaan työpajojen aineistot, raportoidaan testattujen tilapäiskäyttöjen onnistumista

Kartta ja selostus tarvittavasta alueesta sekä kulkuyhteyksistä

Haemme Tilapioneerit-projektia varten vuokrattavaksi n. 50–300 m² suuruista tilaa Malmin lentokenttäalueen kiinteistöstä. Tila vuokrataan kuukaudeksi. Se voisi sijaita mieluiten terminaalirakennuksessa (kohde 1 kuvassa 1) tai muussa rakennuksessa terminaalin lähellä (esimerkiksi kohteet 2, 5 tai 6 kuvassa 1). Tilan tulisi olla toimisto-, liike- tai tuotantotilaa. Tilan tulisi soveltua työpajojen ja näyttelyjen järjestämiseen ja siellä tulisi olla sähköt sekä lämmitys.

Kuukaudeksi vuokrattavan tilan lisäksi projektiin kuuluu kaupunkitapahtuma, jota varten tarvittaisiin lyhytaikaisesti (n. 3-7 päivää) käyttöön avoimelle, tilasta riippuen n. 100–300 hengen yleisötapahtumalle soveltuva tila (esim. n. 100-300 m²), esimerkiksi terminaalirakennuksen aula (kuva 2) ja piha-alueita.

Yleisötapahtuma ei tarvitse erityisiä liikennejärjestelyjä eikä se aiheuta merkittävää liikennettä. Osallistujia rohkaistaan saapumaan paikalle joukkoliikenteellä. Yleisötapahtuman tuotantoa varten tarvitaan väylä pakettiautolle.

Kuva 1. Kartta alueesta. Alue, jolta tilaa esitetään vuokrattavaksi, on rajattu punaisella (esim. tila kohteessa 1, tai kohteissa 2, 5 tai 6).

Kuva 2. Terminaalirakennuksen aula, joka voisi soveltua yleisötapahtumaan.

Mahdollinen rakennusten käyttötarve ja -tarkoitus

Vuokrattavaa tilaa käytetään projektin luentoihin, työpajatyöskentelyyn sekä tilapäiskäyttökonseptien (esim. näyttelyt, taide-esitykset ja palvelut) toteuttamiseen. Lyhytaikaisten tilapäiskäyttökokeilujen ja kurssitoiminnan lisäksi halutaan järjestää kaikille avoin kaupunkitapahtuma, joka koostuu päivätapahtumasta ja iltaklubista. Yleisötapahtuma on tarkoitettu suuremmalle yleisölle kuin muut tilapäiskäyttökokeilut, minkä takia siihen tarvitaan toista, suurempaa tilaa.

Yhteistyökumppanit ja muut toteuttajat

Projektiin kootaan laaja yhteistyöverkosto, johon kuuluu Helsingin kaupungin eri virastoja, kulttuurituotantoryhmiä, viestintäyhteistyökumppaneita sekä Malmin lentokentän toimijoita. Projektikurssin toteuttaa Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitos.

Projektia on esivalmisteltu Helsingin kaupungin kiinteistöviraston tilakeskuksen ja kaupunginkanslian kanssa. Mikäli tilan vuokraaminen varmistuu, pyrimme saamaan mukaan kaupunkisuunnitteluviraston, kulttuurikeskuksen, nuorisoasiainkeskuksen ja elinkeino-osaston, joiden kanssa olemme tehneet aikaisemmissakin projekteissamme yhteistyötä.

Kulttuurituotantoyhteistyökumppanina toimii Vialliset -tuotantoryhmä, jolla on pitkä kokemus tapahtumatuotannosta väliaikaistiloissa. Projektin viestintäyhteistyökumppanina toimii Helsingin yliopiston viestintä- ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö.

Vuokra-aikatavoite

Tila tarvitaan kuukauden ajaksi. Vuokra-ajankohta voi olla esimerkiksi 8.2.-8.3.2017 tai 10.4.-10.5.2017. Yleisötapahtumaan soveltuvaa tilaa tarvitaan noin 3–7 päiväksi vuokrajakson lopussa.

Selvitys toiminnan vaatimista luvista ja selostus miten nämä hankitaan

Yleisötapahtumaa varten tarvittavat luvat haetaan poliisilta (ilmoitus yleisötapahtumasta) ja pelastusviranomaisilta (pelastussuunnitelma). Menettely on tuttu lukuisista aikaisemmista järjestämistämme yleisötapahtumista. Toiminta ei edellytä muita lupia. Toimintaan hankitaan tarvittavat vakuutukset.

Suunnitelma miten alueella muiden toimijoiden turvallisuus varmistetaan

Yleisötapahtumaa varten laaditaan pelastussuunnitelma. Muu toiminta (työpaja- ja pienimuotoinen näyttely- ja muu toiminta) ei vaadi erityisiä turvallisuutta koskevia suunnitelmia.

Esitys toiminnan mahdollistamasta vuokratasosta

Kaupunkitapahtuma ja medianäkyvyys lisäävät Malmin kenttäalueen tunnettavuutta ja vetovoimaa sekä vahvistavat alueen identiteettiä käyttötarkoituksen muuttuessa. Kohteessa järjestettävä toiminta on voittoa tavoittelematonta ja tuottaa sosiaalisia hyötyjä alueelle sekä imagohyötyjä kaupungille ja alueelle. Projektissa luodaan verkosto alueen toimijoiden välille (kaupungin organisaatiot, asukkaat, muut paikalliset toimijat). Esitämme vuokratasoksi n. 6 € / m² tai yhteensä 2000 €.

Hakijan yhteystiedot

Rami Ratvio, kulttuurimaantieteen yliopistonlehtori, geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsingin yliopisto. 050 359 4572, rami.ratvio@helsinki.fi

Aino Kuusimäki, kaavoittaja, Sipoon kunta. 050 381 4303, aino.kuusimaki@gmail.com

Riikka Oittinen, tohtorikoulutettava, geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsingin yliopisto, riikka.oittinen@helsinki.fi

Daniel Rieder, tuottaja, geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsingin yliopisto, Metropolia AMK, daniel.rieder@metropolia.fi

Elli Saari, kurssiassistentti, elli.saari@helsinki.fi, geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsingin yliopisto

Hakijoiden esittelyitä

Rami Ratvio, kulttuurimaantieteen yliopistonlehtori, FT, geotieteiden ja maantieteen laitos, Opettajien akatemia, Kaupunkiakatemia, Helsingin yliopisto.

Ratvio on työskennellyt Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitoksella tutkimus- ja opetustehtävissä vuodesta 2005 alkaen. Hänen tutkimusteemansa liittyvät elämäntyyliin, asumiseen ja arkiliikkumiseen urbaaneilla ja esikaupunkialueilla, lähiöiden sosiaaliseen

kehittämiseen ja uudistamiseen, tilojen tilapäiskäyttöön sekä kaupunkiympäristöjen turvallisuuden kehittämiseen. Ratvio on toiminut tutkijana useissa kaupunkialueiden kehittämiseen liittyvissä Tekes- ja EU- rahoitteisissa tutkimushankkeissa. Näistä esimerkkeinä ovat Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitoksen ja sosiologian laitoksen yhdessä Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA:n, VTT:n ja TKK:n kanssa toteutettu lähiöiden sosiaalista kehittämistä tutkinut EcoDrive -hanke sekä aluekeskusten turvallisuuden kehittämistä tutkinut Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, VTT:n sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien AATU-hanke. Lisäksi Ratvio on Helsingin yliopiston huippuopettajien verkoston Opettajien akatemian jäsenenä kehittänyt tutkivaan ja yhteisölliseen oppimiseen perustuvia projektikursseja, kuten tilojen väliaikaiskäyttöä teorian ja opiskelijoiden oman toiminnan kautta käsitellyt Kaupunkikulttuuri ja uudet toimijat -kurssi sekä lähiöiden kehittämiseen perehtyvä Haasteena lähiö -kurssi. Ratvio on maantieteen opetuksen resurssikeskus Geopisteen (osa LUMA-keskus Suomea) johtaja ja toiminut lisäksi ympäristöministeriön käynnistämän asumisen tulevaisuuden tutkimusohjelman valmistelutyön ja asumisen tohtoriryhmän fasilitaattorina.

Aino Kuusimäki on valmistunut filosofian maisteriksi Helsingin yliopistolta 2015 pääaineenaan aluetiede ja erikoistumisalanaan suunnittelumaantiede. Pro gradu -työssään hän tutki moderointia ja osallisuutta osana aluesuunnitteluprojekteja. Tapausesimerkkeinä tutkimuksessa tarkasteltiin kahta projektia Helsingissä ja Berliinissä, ja jäljitettiin syitä projektiluontoiselle moderaattorien käytölle sekä siitä juontuvia hyötyjä. Tällä hetkellä hän työskentelee kaavoittajana Sipoossa. Kuusimäki on toiminut myös kunnan kaavoituksessa Hyvinkäällä, missä hän työskenteli kävelykatukokeilun pääkoordinaattorina, suunnitteli ja laati erilaisia paikkatietoanalyyskejä sekä toimi kunnan yleiskaavatiimissä. Aiemmin Kuusimäki on järjestänyt Helsingin yliopistolla Tilapioneerit- sekä Kaupunkikulttuuri ja uudet toimijat -kursseja yhdessä Rami Ratvion kanssa sekä toiminut tuottajana Yhteismaa ry:ssä. Tilapäiskäytöistä, niiden konseptikehittämisestä ja tilojen etsimisestä sekä elävöittämisprojekteihin Kuusimäki erikoistui harjoittelussaan coopolis GmbH:ssa Berliinissä.

Daniel Rieder on syksyllä 2016 valmistuva kulttuurituottaja (Metropolia AMK), jonka tuotantojen painopiste on ollut haastavien tilojen tilapäiskäytössä. Rieder toimi toisena vastaavana sekä teknisenä tuottajana kolmessa eri menestyksekkäässä tilapäiskäyttökohteessa: vuonna 2013 Suvilahden Kattilahallissa, vuonna 2014 Helsingin Jätkäsaareissa Lars Sonckin L3-makasiinissa ja vuonna 2016 Marian sairaalassa. Lisäksi hän koordinoi Kalasataman Konttiaukion, Helsingin kaupungin tarjoaman väliaikaistilan, toimintaa vuonna 2014. Tällä hetkellä Rieder toimii tuottajana ja teknikkona Helsingin yliopiston kulttuurijärjestö Hytky ry:ssä sekä Vialliset -tuotantokollektiivissa. Molemmat toimijat ovat saaneet tunnustusta luovina ja tehokkaina väliaikaistilojen käyttäjinä.

Tiivistelmä: Tilapioneerit -projekti kurssi tilapäiskäyttäjien yhteiskehittämisestä Malmin lentokentällä keväällä 2017

Tilapioneerit (ks. <http://www.tilapioneerit.fi>) on projekti, joka käynnistää ja tutkii tilapäiskäyttäjää vajaan käyttötarkoituksiltaan muuttuvissa rakennuksissa eri puolilla pääkaupunkiseutua. Projekti järjestää Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston opiskelijoille suunnatun monitieteisen projekti kurssin osana geotieteiden ja maantieteen laitoksen opetusta, jonka puitteissa Malmin lentokentällä yhteiskehitetään ja testataan tilapäiskäyttäjää. Suunnitelmassa on toimia lentokenttäalueella kuukauden ajan helmi-maaliskuussa tai huhti-toukokuussa 2017. Toiminta lentokentällä koostuu työpajoista, luennoista, yhteiskehittelyn tuloksena syntyvistä kulttuuri- ja palvelukokeiluista sekä yleisötapahtumasta. Tilapioneerien tavoitteena on kehittää Malmin lentokentällä tilapäiskäyttäjää paikallisia aloitteita ja projektin aikana muodostettua toimijaverkostoa hyödyntäen.

Tilapioneerit-projektin toiminta Malmin lentokentällä koostuu kolmesta eri vaiheesta. Projekti kurssin opettajat ja opiskelijat muodostavat n. 30 hengen projektiryhmän. Ensimmäisessä vaiheessa selvitämme haastatteluilla ja paikkatietoanalyysillä sellaisia paikallisia tarpeita, joihin Malmin lentokentän tilapäiskäytöt voivat vastata ja joiden pohjalta voidaan ideoida pilotoitavia käyttäjä kohteita. Tarpeiden selvitys, taustatutkimus ja verkostojen luominen alueella käynnistyvät jo ennen tilan vuokrausta alueella.

Toisessa vaiheessa yhteiskehitämme Malmin kentälle tilapäiskäyttökonsepteja työpajoissa, joihin osallistuu projekti kurssiryhmän ohella kentän nykyisiä toimijoita, tilojen tulevia lyhytaikaisia vuokralaisia, kenttäalueen ympäristön asukkaita, kulttuuritoimijoita, yrittäjiä sekä muita paikallisia toimijoita ja hallinnon edustajia. Työpajojen tavoitteena on paitsi ideoida pilotoitavia tilapäiskäyttäjää ja projektin yleisötapahtumaa, myös vahvistaa Malmin lentokentän toimijaverkostoa ja heidän toimintaansa.

Kolmannessa vaiheessa testaamme Malmin kentän tilapäiskäyttäjää työpajoissa muodostettujen konseptien pohjalta. Käytöt voivat olla esimerkiksi kaupunkikulttuuria, taidetta ja harrastustoimintaa, uusia työskentelytapoja tai palveluita. Lyhyet ja kevyet tilapäiskäyttökokeilut tarjoavat kaupunkilaisille matalan kynnyksen kokeilla toimintaideoita ja vieraila käyttötarkoituksiltaan muuttuvalla Malmin lentokentällä.

Tilapäiskäyttökonsepteja voidaan testata esimerkiksi terminaalirakennuksesta vuokratusta toimistotilassa tai muussa soveltuvassa tilassa kenttäalueella. Lyhytaikaisten pienempien pop-up -kokeilujen lisäksi projektin aikana kehitettyjä tilapäiskäyttökonsepteja testataan kaikille avoimessa kaupunkitapahtumassa esimerkiksi terminaalirakennuksessa ja sen piha-alueella. Lopuksi projektin aikana saadut tutkimustulokset, työpajojen anti sekä prosessin aikana kehitetyt konsepti-ideat raportoidaan. Raportissa arvioidaan alueen tilapäiskäyttöpotentiaalia testattujen konseptien pohjalta sekä projektin muita vaikutuksia.

Haemme projektia varten kuukauden vuokra-ajaksi n. 50–300 m² suuruista tilaa Malmin lentokenttäalueen kiinteistöstä. Se voisi sijaita mieluiten terminaalirakennuksessa tai muussa rakennuksessa terminaalin lähellä. Tilan tulisi olla toimisto-, liike- tai tuotantotilaa. Vuokrattavaa tilaa käytetään projektin luentoihin, työpajatyöskentelyyn sekä tilapäiskäyttökonseptien (esim. näyttelyt, taide-esitykset ja palvelut) toteuttamiseen. Kuukaudeksi vuokrattavan tilan lisäksi projektiin kuuluu päivätapahtumasta ja iltaklubista koostuva kaupunkitapahtuma, jota varten tarvittaisiin lyhytaikaisesti (n. 3-7 päivää) käyttöön avoimelle, tilasta riippuen n. 100-300 hengen yleisötapahtumalle soveltuva tila (esim. n. 100–300 m²), esimerkiksi terminaalirakennuksen aula ja piha-alueita.

Kaupunkitapahtuma ja medianäkyvyys lisäävät Malmin kenttäalueen tunnettavuutta ja vetovoimaa sekä vahvistavat alueen identiteettiä käyttötarkoituksen muuttuessa. Kohteessa järjestettävä toiminta on voittoa tavoittelematonta ja tuottaa sosiaalisia hyötyjä alueelle sekä imago hyötyjä kaupungille ja alueelle.